Статистика на финансиските сметки - анализа на клучните сектори и движења во 2021 година

Дирекција за статистика
Отсек за статистика на финансиски сметки
декември, 2022 година

Финансиски средства и обврски на националната економија

- Анализата на финансиската позиција на домашната економија упатува на **продлабочување на негативната нето-позиција и во 2021 година.** Негативната нето финансиска вредност (НФВ) изнесува 481 милијарда денари, што претставува раст од 32 милијарди денари, односно 7,2%.

- Во однос на релативните показатели, **негативната нето-позиција во 2021 година се подобрува, односно таа изнесува 66,8% од БДП**, што е намалување од 0,3 п.п во однос на претходната година.

Вкупни финансиски средства, обврски и нето финансиска вредност-национална економија (% од БДП)

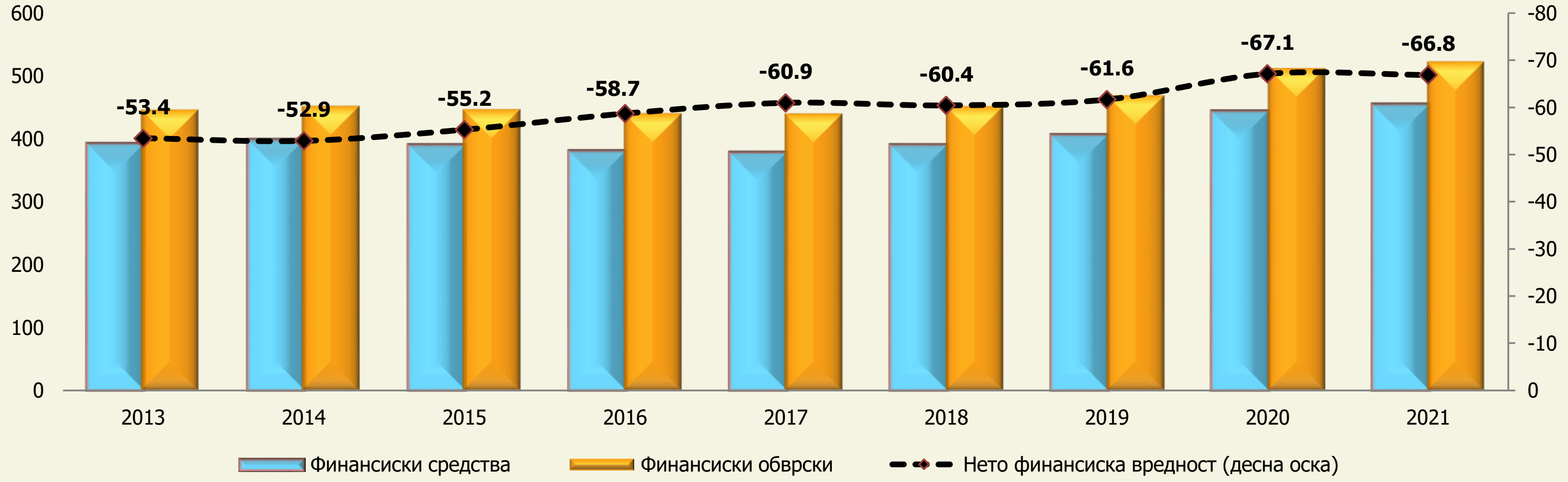

Финансиски средства и обврски на националната економија

- Анализирано од аспект на секторите, домаќинствата и секторот „странство“ и во 2021 година се нето-кредитори и ги финансираат останатите сектори во националната економија (НФД и државата), коишто се нето-должници. Истовремено, финансискиот сектор има речиси избалансирана нето финансиска позиција.

- Динамички гледано, негативната НФВ како % од БДП во 2021 година нема позначителни промени во однос на претходната година. Малото подобрување произлегува од растот на НФВ на секторот „домаќинства“ и помалата негативна НФП на нефинансиските друштва. Во 2021 година за продлабочување на негативната НФВ придонесува државата, како и НФВ на финансиските друштва.

Нето финансиска вредност, по сектори
(% од БДП)

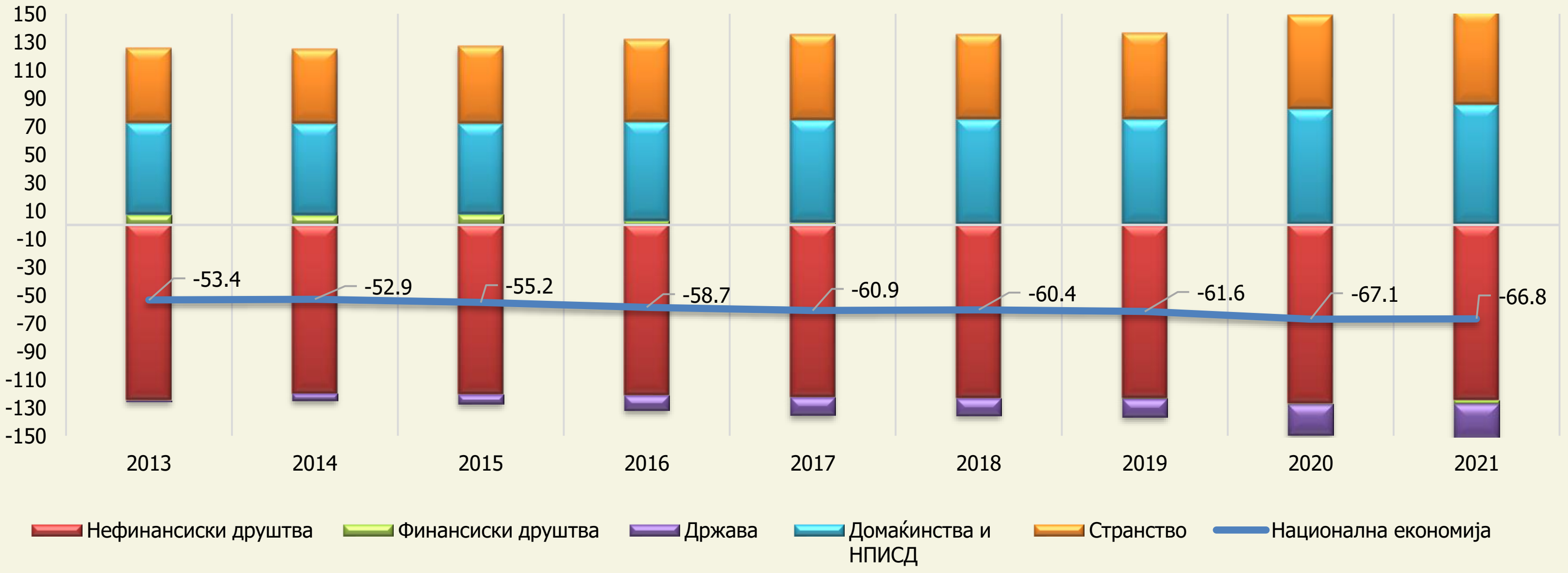

Финансиски средства и обврски на националната економија, по сектори

- Структурата на **средствата на националната економија** укажува дека секторот на НФД и финансиските друштва и во 2021 година имаат најголемо (речиси подеднакво) учество, потоа следуваат домаќинствата и државата (којашто има најмало учество во вкупните средства на националната економија).

- Структурата на **вкупните обврски** по сектори е слична со структурата на средствата и е непроменета во однос на претходната година.

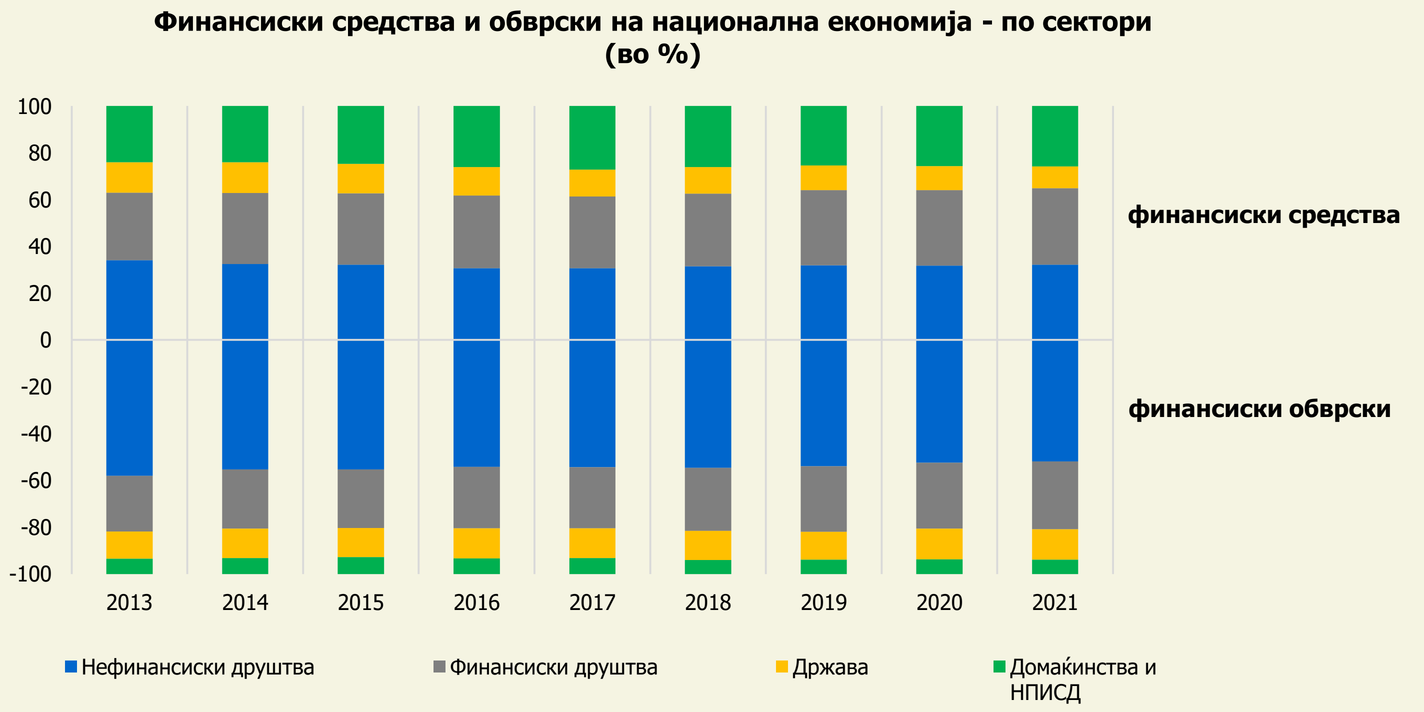

Финансиски средства и обврски на националната економија, по сектори

- Во 2021 година, **вкупните средства на националната економија** изнесуваат 3.280 милијарди денари и остварија годишен раст од 305 милијарди денари, или 10,3%. Нагорната промена е резултат на зголемените средства на сите сектори, во најголем дел на финансиските и нефинансиските друштва, по кои следуваат домаќинствата. Растот на средствата на државата има најмал придонес во растот на вкупните финансиски средства на националната економија.

- На крајот на 2021 година, **вкупните обврски** изнесуваат 3.761 милијарда денари. Тие пораснаа за 338 милијарди денари, или 10%, при што главен двигател на растот се обврските на нефинансиските и финансиските друштва, додека државата и домаќинствата имаат помал придонес во растот.

Годишна промена на финансиски средства на национална економија, по сектори (милијарди денари)

Годишна промена на финансиски обврски на национална економија, по сектори (милијарди денари)

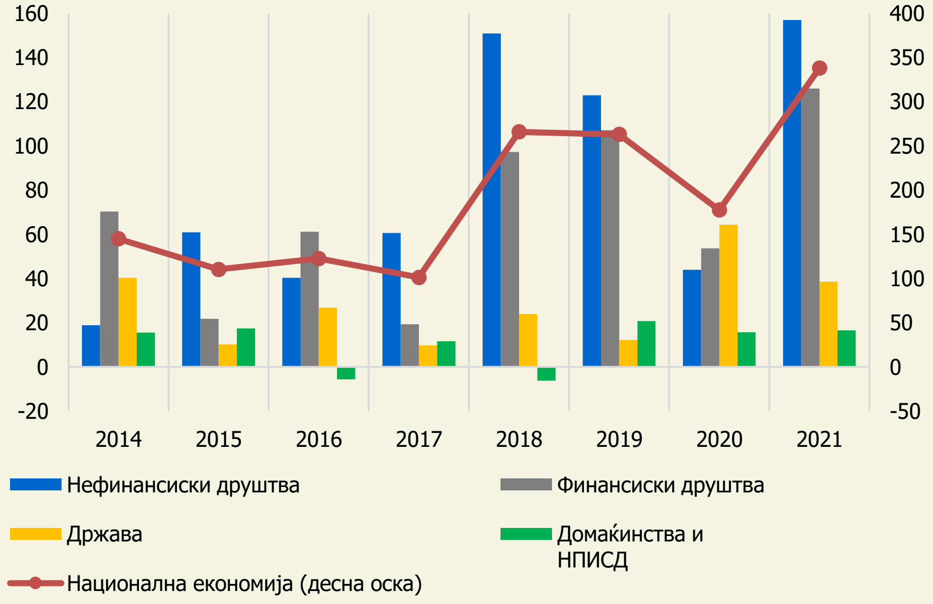

Финансиски средства и обврски на националната економија, по инструменти

- Според **инструментите**, **на страната на средствата** преовладува инструментот капитал, по кој следуваат готовите пари и депозитите, останатите побарувања, кредитите и ХВ, додека монетарното злато и СПВ имаат најмало учество во структурата на средствата.

- Инструментите капитал и кредити се најзастапени во структурата на **вкупните обврски**, по кои следуваат готовите пари и депозитите, останатите обврски и другите инструменти.

Финансиски средства и обврски на национална економија - по инструменти (во %)

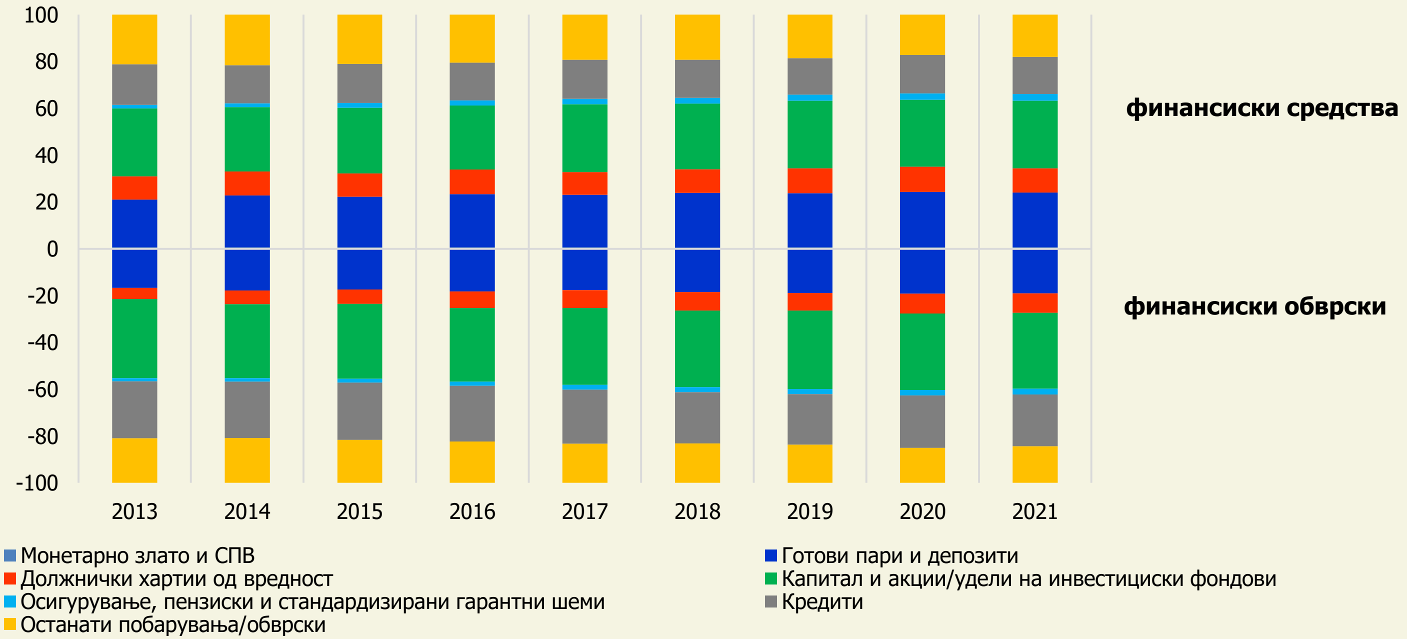

Финансиски средства и обврски на националната економија, по инструменти

- Анализата по инструменти на **страната на средствата**, покажува дека во 2021 година сите инструменти бележат раст, при што главен двигател на растот се зголемените пласмани во капитал, по што следуваат останатите побарувања и депозитите.

- На **страната на обврските**, како и на страната на средствата, има зголемување кај сите финансиски инструменти. При тоа, најголем придонес кон растот имаат обрските врз основа на капитал, по што следуваат останатите обврски, кредитите и готовите пари и депозитите.

Годишна промена на финансиски средства на национална економија, по инструменти (милијарди денари)

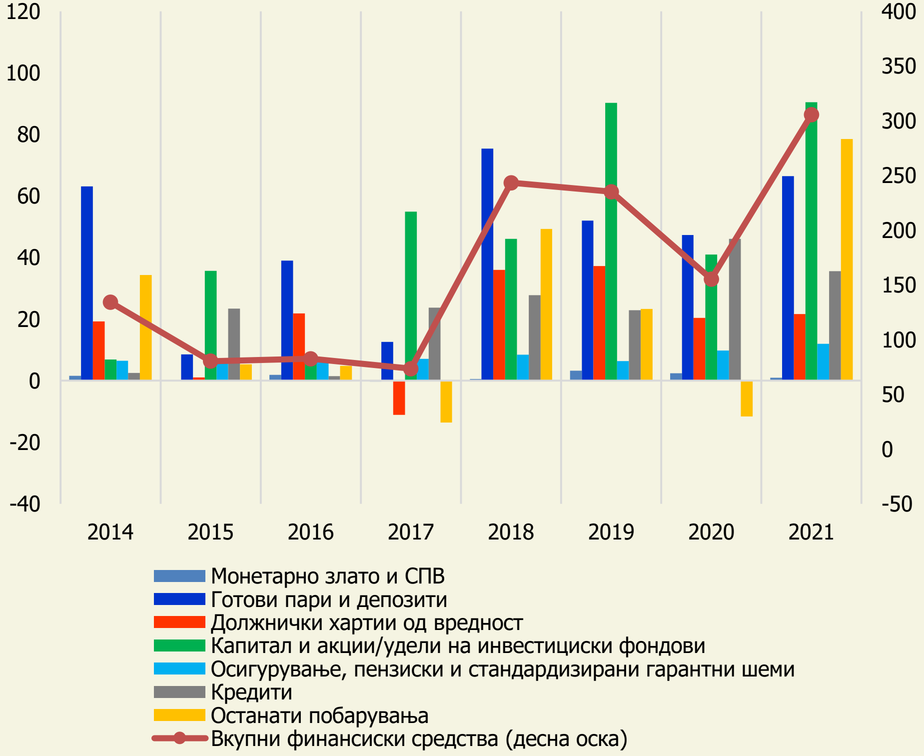

Годишна промена на финансиски обврски на национална економија, по инструменти (милијарди денари)

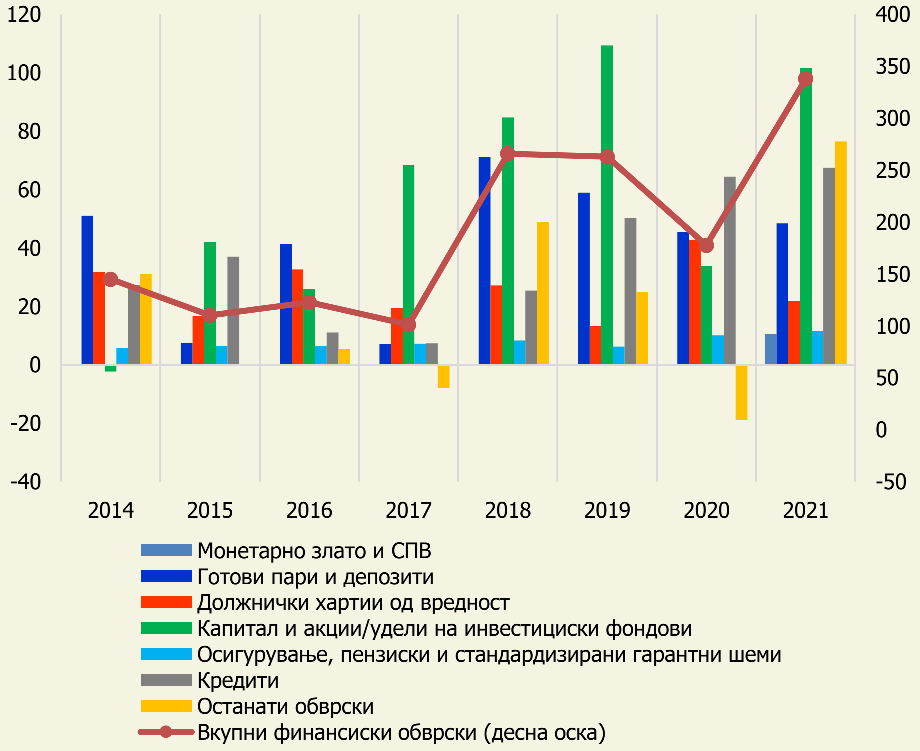

АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ ЗА ФИНАНСИСКАТА СМЕТКА ПО СЕКТОРИ

Сектор на нефинансиските друштва (НФД)

- **Нето финансиската вредност** на секторот НФД во 2021 година е негативна и изнесува 898 милијарди денари, што претставува номинален раст од 47 милијарди денари, или 5,5% во однос на претходната година.

- Анализирано низ релативни показатели, негативната нето финансиска вредност се намали од 127% на 125% од БДП, односно за 2 п.п., што во услови на номинален годишен раст, целосно се должи на растот на БДП во 2021 година.

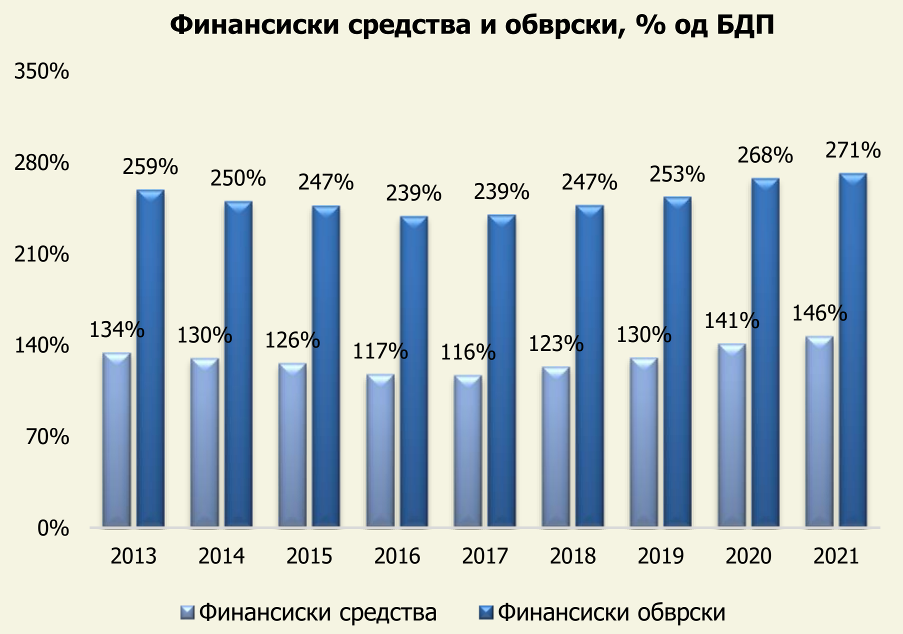

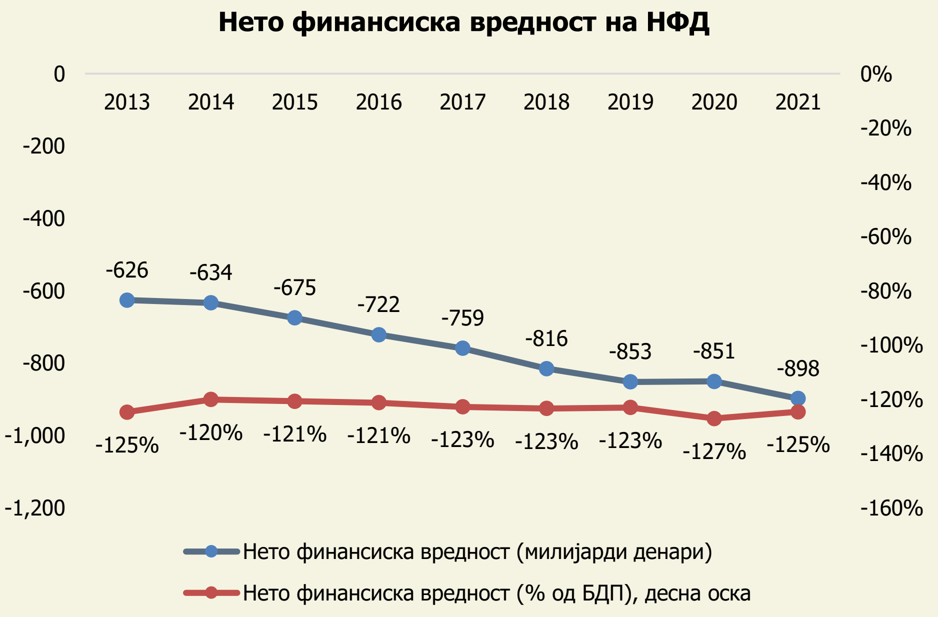

Сектор на нефинансиските друштва (НФД)

Финансиски средства и обврски на секторот НФД

- **Вкупните финансиски средства на НФД** во 2021 година бележат раст од 110 милијарди денари (11,6%), како резултат на сите финансиски инструменти, со најголем придонес на останатите побарувања, капиталот и депозитите. Ова претставува највисок раст во анализираниот период од 2014 до 2021 година.

- **Финансиските обврски** во 2021 година бележат годишен раст од 157 милијарди денари, или 8,7%. Промената е одраз на речиси еднаквиот раст на капиталот и останатите обврски (врз основа на комерцијално работење), а во помал обем и на растот на кредитите.

- Од аспект на структурата на финансиските средства и обврски, нема позначителни промени.

Сектор на домаќинствата

- **Нето-позицијата на домаќинствата во 2021 година** изнесува 615 милијарди денари, што е годишен раст од 65 милијарди денари, или 11,8%. Подобрата позитивна нето-позиција на домаќинствата произлегува од засилениот раст на финансиските средства, во споредба со обврските.

- Релативните показатели упатуваат на раст на нето финансиската вредност којашто достигна 85% од БДП и во однос на претходната година се зголеми за 3 п.п.

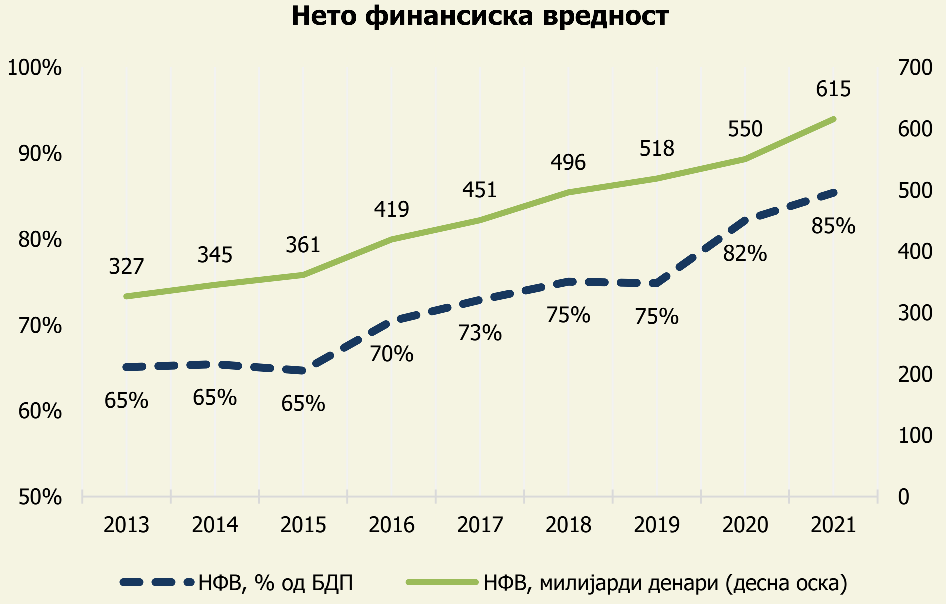

Сектор на домаќинствата

Структура на финансиски средства, по инструменти (во %)

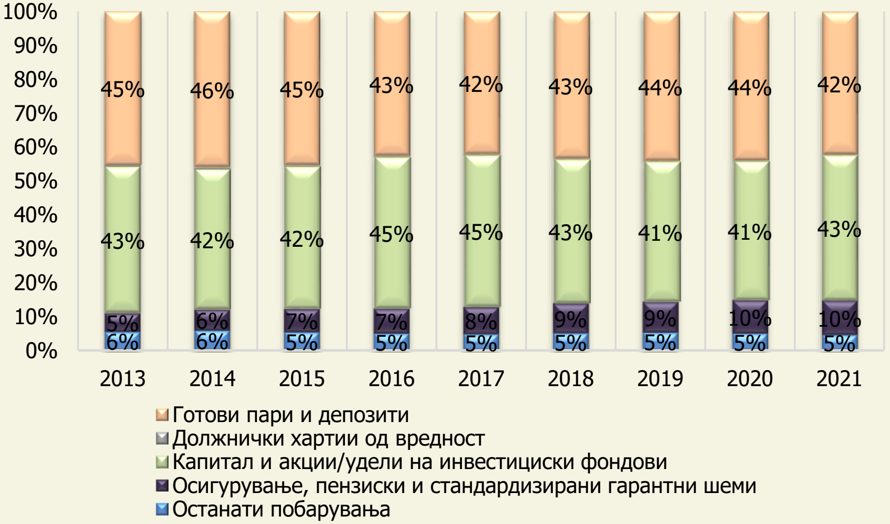

Структура на финансиски обврски, по инструменти (во %)

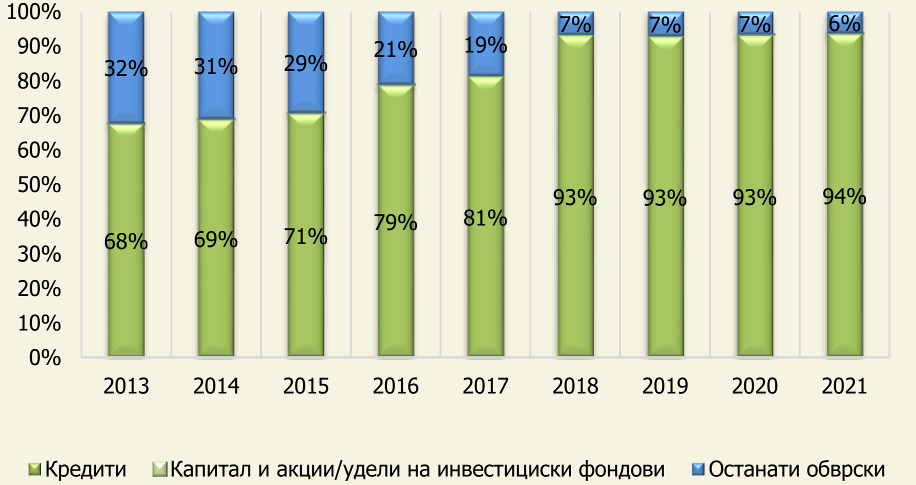

Годишна промена на финансиски средства, по инструменти (милијарди денари)

Годишна промена на финансиски обврски, по инструменти (милијарди денари)

Финансиски средства и обврски на секторот домаќинства

- Во 2021 година е остварен годишен раст на **вкупните средства на домаќинствата** за 81,7 милијарди денари, или за 10,8%. Гледано по инструменти, годишниот раст главно се должи на зголемувањето на капиталот, потоа на пласманите во депозити, а во помал обем и на зголемените технички резерви на осигурување во пензиските фондови.

- На страната на **обврските** е остварен годишен раст од 16,6 милијарди денари, или 7,7%. Растот на вкупните обврски целосно се објаснува со обврските врз основа на земени кредити, коишто воедно се најзастапени во структурата на финансиските обврски на домаќинствата.

- Во структурата на финансиските средства и обврски во 2021 година нема позначителни промени. На страната на средствата и натаму капиталот и депозитите се најзастапени инструменти со околу 85% од вкупните средства. Притоа, во 2021 година е остварен умерен пораст на учеството на капиталот (главно одраз на остварените добивки и раст на цените на сопственичките инструменти), за сметка на намаленото учество на депозитите. На страната на обврските најзастапен инструмент се кредитите, со учество од 94%.

Сектор „држава"

- Негативната нето финансиска вредност на државата изнесува 178,8 милијарди денари и забележа влошување од 34 милијарди денари (или 23,9%), што изразено како % од БДП претставува влошување за 3 п.п., (25% од БДП во 2021 година, наспроти 22% од БДП во 2020 година).

- Анализирано по потсектори, негативната позиција во целост е резултат на потсекторот „централна власт" (со негативна НФВ од 26% од БДП), додека локалната самоуправа и социјалните фондови и натаму ја задржуваат позитивната нето финансиска позиција од 1,1% и 0,3% од БДП, соодветно.

Финансиски средства и обврски, % од БДП

Нето финансиска вредност

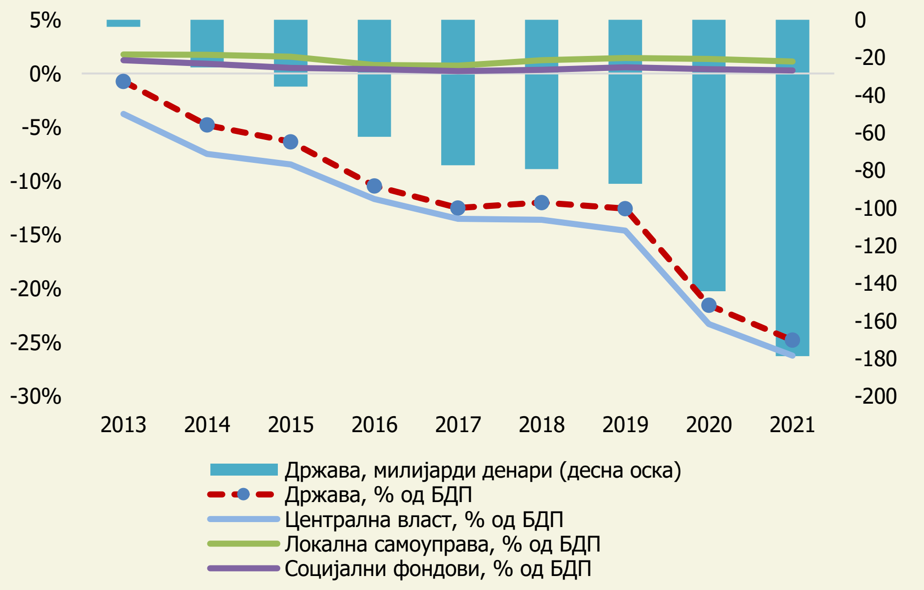

Сектор „држава“

Структура на финансиски средства, по инструменти (во %)

Структура на финансиски обврски, по инструменти (во %)

Годишна промена на финансиски средства, по инструменти (милијарди денари)

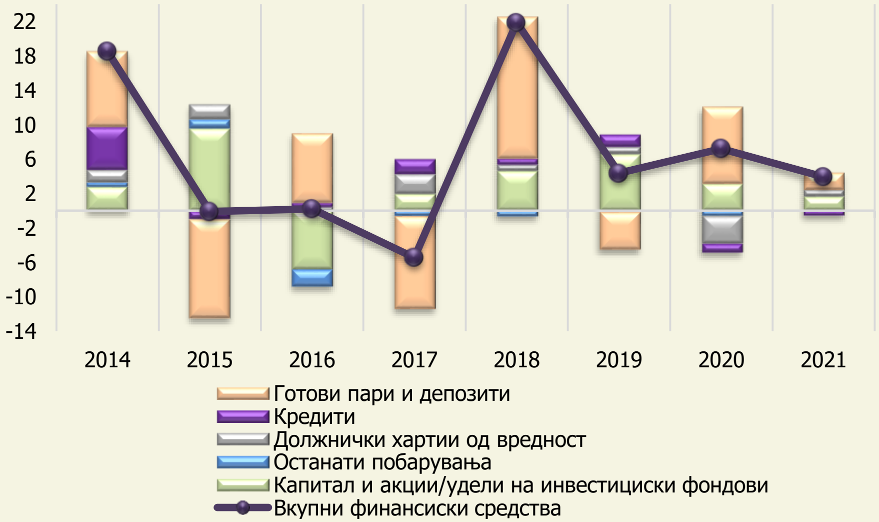

Годишна промена на финансиски обврски, по инструменти (милијарди денари)

Финансиски средства и обврски на секторот „држава“

- Во 2021 година **вкупните финансиски средства** на државата забележаа благ раст од 3,9 милијарди денари, или 1,3%. Зголемувањето на средствата во најголем дел се должи на порастот на депозитите во централната банка, како и на растот на капиталот на државата.

- **Финансиските обврски** на државата се зголемија за 38,5 милијарди денари (или 8,6%) во однос на 2020 година. Растот го одразува задолжувањето преку издавање на долгорочни должнички хартии од вредност на домашниот и странскиот пазар и останатите обврски. Растот на кредитите има помало влијание врз вкупниот пораст на финансиските обврски.

- Од аспект на структурата, на страната на финансиските средства нема промени, додека на страната на финансиските обврски, расте учеството на останатите обврски за 2 п.п. (обврски врз основа на распределба на СПВ алокацијата), за сметка на намаленото учество на останатите инструменти.

Сектор „финансиски друштва“ (ФД)

- **Нето финансиската вредност** на ФД во 2021 година е негативна и изнесува 19,5 милијарди денари, што претставува зголемување од 15,9 милијарди денари во однос на претходната година. Таа изнесува 2,7% од БДП, што е умерено влошување во однос на 2020 година, кога исто така беше негативна и изнесуваше 0,5% од БДП.
- Анализирано по потсектори, влошувањето на нето финансиската позиција е резултат на негативната финансиска позиција на банките и штедилниците којашто во 2021 година повторно преминува во негативна, наспроти нето-позицијата на секторот ОФИ којашто се подобрува и преминува во позитивна позиција.
- НФВ на банките и штедилниците изнесува од 2,2% од БДП, поради повисоките обврски (во најголем дел врз основа на депозити и на капитал) во однос на средствата. Централната банка и во 2021 година има негативна нето финансиска позиција од 0,5% од БДП, додека ОФИ за првпат по 2015 година имаат позитивна нето финансиска позиција.

Финансиски средства и обврски, % од БДП

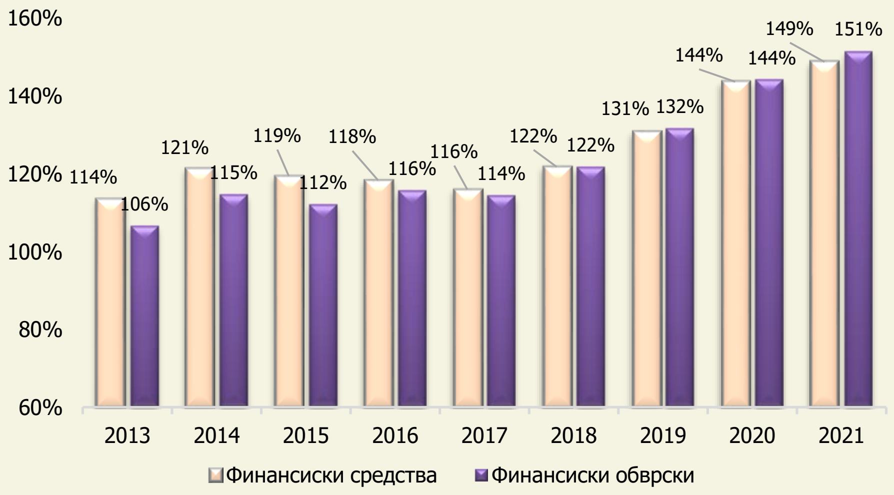

Нето финансиска вредност (% од БДП)

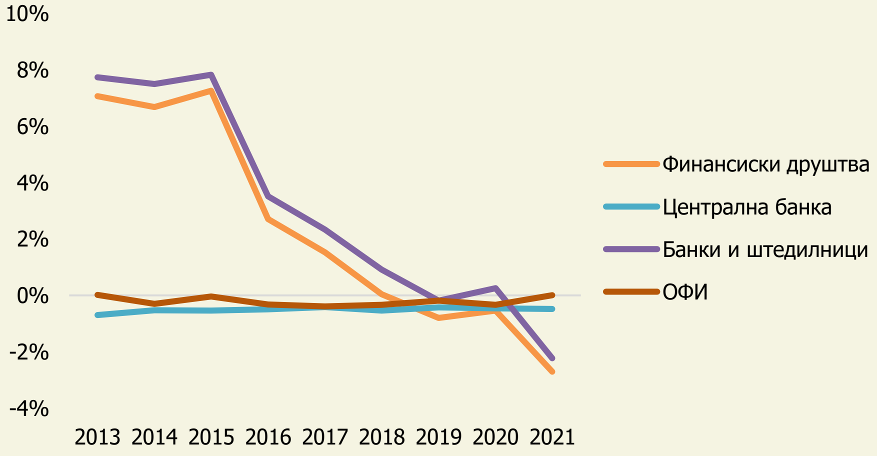

Сектор „финансиски друштва“ (ФД)

Структура на финансиски средства, по инструменти (во %)

Структура на финансиски обврски, по инструменти (во %)

Годишна промена на финансиски средства, по инструменти (милијарди денари)

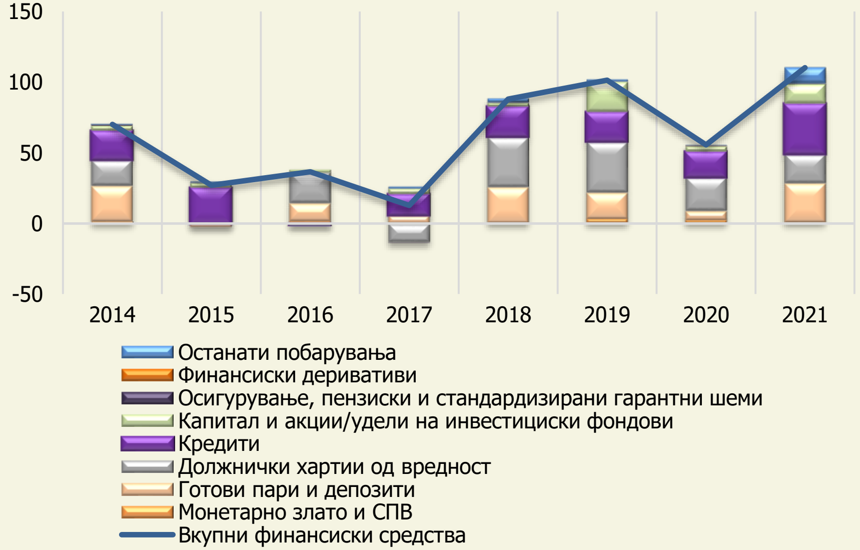

Годишна промена на финансиски обврски, по инструменти (милијарди денари)

Финансиски средства и обврски на секторот на финансиски друштва

- Зголемувањето на **финансиските средства** на ФД во 2021 година изнесува 110 милијарди денари, или 11,5%. Анализата по инструменти покажува дека кај сите инструменти е забележан раст, при што најмногу се зголемени побарувањата врз основа на кредити, потоа готовите пари и депозитите, должничките ХВ, а во помал обем и вложувањата во капитал и останатите побарувања.

- Во 2021 година, **финансиските обврски** се зголемени за 126 милијарди денари, или 13%. Раст е забележан кај повеќето инструменти, особено кај депозитите и капиталот, додека должничките ХВ се непроменети.

- Ваквите промени не предизвикаа значителна промена на структурата на **финансиските средства**, каде што и натаму кредитите и должничките ХВ имаат најголемо учество. Структурата на **финансиските обврски** на ФД во 2021 година, покажува умерен раст на обврските врз основа на капитал (главно заради повисоките цени на пазарот на капитал), додека обврските врз основа на готови пари и депозити бележат намалување од 4 п.п.

Сектор „странство“

- **Нето-позицијата на секторот „странство“ во 2021 година** е позитивна и изнесува 481 милијарда денари, што претставува годишен раст од 32 милијарди денари, односно 7,2%. Во однос на релативните показатели, позитивната нето-позиција во 2021 година изнесува 66,8% од БДП, што претставува намалување од 0,3 п.п во однос на претходната година, главно поради порастот на номиналниот БДП.

- Намалувањето на позитивната нето-позиција на секторот „странство“ произлегува од поголемиот раст на финансиските обврски во однос на растот на средствата.

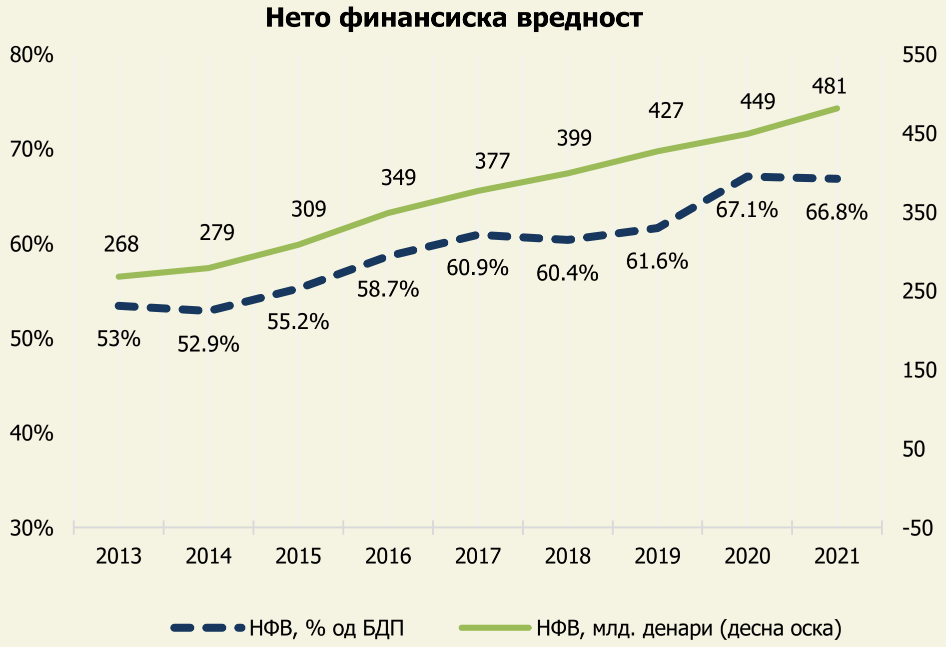

Сектор „ странство “

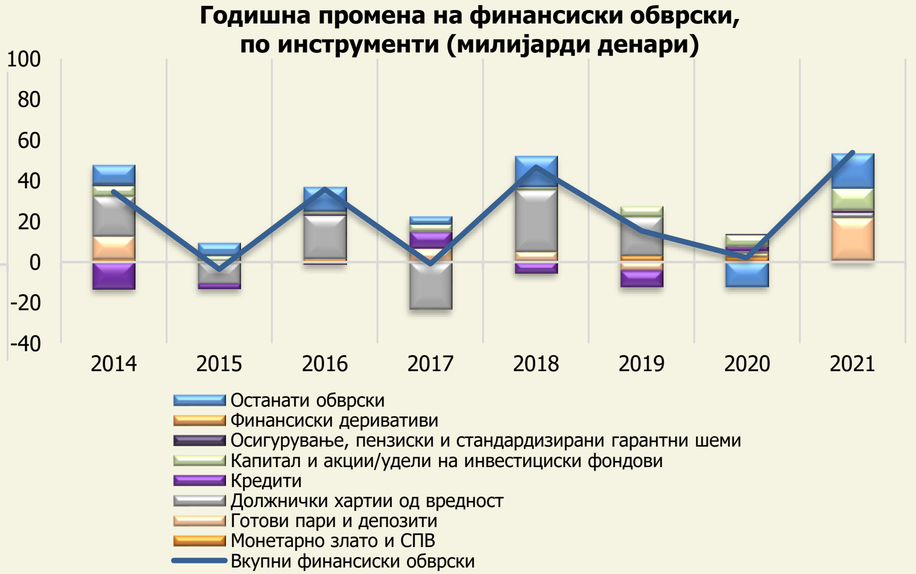

Финансиски средства и обврски на секторот „странство“

- Во 2021 година е остварен годишен раст на **вкупните финансиски средства на секторот странство** од 86 милијарди денари, што претставува зголемување за 10,4% во однос на 2020 година. Гледано по инструменти, сите инструменти бележат раст, при што најголем придонес имаат побарувањата врз основа на кредити, потоа вложувањата во капитал, останатите побарувања (трговските кредити) и СПВ.

- На страната на **вкупните финансиски обврски** е остварен годишен раст од 54 милијарди денари, што е зголемување за 14%. Исто како и кај средствата, и на страната на обврските има пораст кај сите категории. Растот во најголем дел е одраз на зголемувањето на обврските врз основа на готови пари и депозити, останати обврски и капитал.

- Од аспект на структурата, на страната на **финансиските средства** нема значителни промени. На страната на **финансиските обврски** е зголемено учеството на готовите пари и депозитите, на сметка на намаленото учество на должничките хартии од вредност.

Ревизија на податоците - временска серија 2013-2020 година

Во 2021 година е спроведена ревизија на податоците за финансиските сметки заради подобар опфат и квалитет на податоците. Ревизијата на податоците произлегува од:

- Ревизија на податоците за распределба на СПВ на ММФ - временската серија од 2013 до 2020 година.
- Дефинитивни податоци од завршните годишни сметки на нефинансиските друштва и државата за 2020 година.

Со ревизијата на податоците, нема промени кај нето финансиската вредност на националната економија, за периодот од 2013 до 2020 година, поради идентичниот раст на финансиските средства и на финансиските обврски.